

OHJE NUORTEN HENKILÖTIETOJEN KÄSITTELYSTÄ ETSIVÄSSÄ NUORISOTYÖSSÄ

Johdanto

Tätä ohjetta sovelletaan EU:n tietosuoja-asetuksen (EU) 2016/679 (jatkossa TSA) sekä sitä täydentävän kansallisen tietosuojalain (1050/2018) perusteella henkilötietojen käsittelyyn nuorisolain (1285/2016) mukaisessa etsivässä nuorisotyössä, kun kunta toimii rekisterinpitäjänä ja kunta tai muu nuorisolaissa tarkoitettu toimija toimii henkilötietojen käsittelijänä.

Ohjeessa käsitellään henkilötietojen käsittelyyn liittyviä määritelmiä, henkilötietojen käsittelyn määrittelyä, henkilötietojen käsittelyn periaatteita, rekisterinpitäjän tehtäviä, velvollisuuksia ja asemaa sekä rekisteröidyn oikeuksia.

Sisällysluettelo

OHJE NUORTEN HENKILÖTIETOJEN KÄSITTELYSTÄ ETSIVÄSSÄ NUORISOTYÖSSÄ 1

Johdanto	1
Tämän ohjeen keskeiset käsitteet (EU:n tietosuoja-asetuksen artiklat)	2
Henkilötietojen käsittely	3
Henkilötietojen käsittelyä koskevat periaatteet	3
Henkilötietojen käsittely etsivässä nuorisotyössä	3
Henkilötietojen käsittelyn tarkoitukset	4
Henkilötietojen käsittelynperuste	4
Erityiset henkilötiedot	4
Rekisteröityjen ryhmät ja henkilötietoryhmät ja henkilötietolähteet	5
Henkilötietojen käsittely	5
Nuoren tietojen käsittelystä etsivässä nuorisotyössä	6
Henkilötietojen käyttö etsivässä nuorisotyössä	7
Tietojen luovuttaminen etsivälle nuorisotyölle	7
Rekisterinpitäjänä etsivässä nuorisotyössä	8
Rekisterinpitäjä	8
Rekisterinpitäjän vastuut	9
Tietosuojavastaava	9
Etsivässä nuorisotyössä kerättyjä henkilötietoja voi käyttää vain etsivässä nuorisotyössä 10	
Etsivässä nuorisotyössä kerättyjen tietojen luovuttaminen	10
Sähköinen tietojen luovuttaminen https://yhteysetsivaan.fi –palvelu	10

Tämän ohjeen keskeiset käsitteet (EU:n tietosuoja-asetuksen artiklat)

Henkilötieto: Henkilötietoja ovat kaikki sellaiset tiedot, jotka liittyvät tunnistettuun tai tunnistettavissa olevaan henkilöön ja joista rekisteröity voidaan tunnistaa suoraan tai epäsuorasti. Henkilötietoja ovat esimerkiksi nimi, henkilötunnus, kotiosoite, puhelinnumero, sähköpostiosoite. Etsivässä nuorisotyössä käytettävät nuoren yksilöinti- ja yhteystiedot ovat henkilötietoja.¹

Henkilötietojen käsittely: Henkilötietojen käsittelyllä tarkoitetaan toimintoa tai toimintoja, joita kohdistetaan henkilötietoihin, esimerkiksi henkilötietojen keräämistä, tallentamista, säilyttämistä, käyttöä, muokkaamista, muuttamista, siirtämistä, luovuttamista ja poistamista. Kaikki henkilötietoihin kohdistuvat toimenpiteet henkilötietojen käsittelyn suunnittelusta henkilötietojen poistamiseen ovat henkilötietojen käsittelyä.²

Rekisterinpitäjä: On luonnollinen henkilö tai oikeushenkilö, viranomainen, virasto tai muu toimielin, joka yksin tai yhdessä toisten kanssa määrittelee henkilötietojen käsittelyn tarkoitukset ja keinot; jos tällaisen käsittelyn tarkoitukset ja keinot määrittää unionin tai jäsenvaltioiden lainsäädännössä, rekisterinpitäjä tai tämän nimittämistä koskevat erityiset kriteerit voidaan vahvistaa unionin oikeuden tai jäsenvaltion lainsäädännön mukaisesti.

Yhteisrekisterinpitäjä: Yhteisrekisterinpitäjä tarkoittaa rekisterinpitäjää, joka vähintään yhden muun rekisterinpitäjän kanssa määrittää henkilötietojen käsittelyn tarkoitukset ja keinot.

Henkilötietojen käsittelijä: Henkilötietojen käsittelijä on luonnollinen henkilö tai oikeushenkilö, viranomainen, virasto tai muu toimielin, joka käsittelee henkilötietoja rekisterinpitäjän puolesta. Henkilötietojen käsittelijällä ei tarkoiteta rekisterinpitäjän alaisuudessa toimivia työntekijöitä, jotka käsittelevät henkilötietoja osana työtehtäviään. Henkilötietojen käsittelijä voi olla esimerkiksi yritys, yksityinen elinkeinonharjoittaja, viranomainen tai yhdistys. Erittäin laaja palveluntarjoajien joukko toimii henkilötietojen käsittelijöinä.

Rekisteri: Rekisteri on mikä tahansa jäsennelty henkilötietoja sisältävä tietojoukko, josta tiedot ovat saatavilla tietyin perustein, oli tietojoukko sitten keskitetty, hajautettu tai toiminnallisin tai maantieteellisin perustein jaettu.

Tietosuojailmoitus: Tietosuojailmoitus on organisaation dokumentti, jolla informoidaan rekisteröidylle henkilötietojen käsittelystä; voidaan käyttää myös termejä tietosuojaseloste, tietosuojalauseke.

¹ Tietosuoja-asetuksen artiklat 4 ja 9

² Tietosuoja-asetuksen artikla 4

Henkilötietojen käsittely

Henkilötietojen käsittely tarkoittaa esimerkiksi henkilötietojen keräämistä, tallentamista, säilyttämistä, käyttöä, muokkaamista, muuttamista, siirtämistä, luovuttamista ja poistamista. Kaikki henkilötietoihin kohdistuvat toimenpiteet henkilötietojen käsittelyn suunnittelusta henkilötietojen poistamiseen ovat henkilötietojen käsittelyä.³

Henkilötietojen käsittely edellyttää aina laista löytyvää käsittelyperustetta. Peruste on määritettävä ennen käsittelyn aloittamista. Kun henkilötietojen käsittely sidotaan johonkin käsittelyperusteeseen, perustetta ei voi enää vaihtaa toiseen. Käsittelyperuste vaikuttaa merkittävästi siihen, mitä oikeuksia rekisteröidyllä on suhteessa rekisterinpitäjään.

Henkilötietojen käsittelyä koskevat periaatteet⁴

Henkilötietojen käsittelyssä on noudatettava aina tietosuojalainsäädännön mukaisia tietosuojaperiaatteita.

Tietosuojaperiaatteiden mukaan henkilötietoja on

- käsiteltävä lainmukaisesti, asianmukaisesti ja rekisteröidyn kannalta läpinäkyvästi
- käsiteltävä luottamuksellisesti ja turvallisesti
- kerättävä ja käsiteltävä tiettyä, nimenomaista ja laillista tarkoitusta varten
- kerättävä vain tarpeellinen määrä henkilötietojen käsittelyn tarkoitukseen nähden
- päivitettävä aina tarvittaessa – epätarkat ja virheelliset henkilötiedot on poistettava tai oikaistava viipymättä
- säilytettävä muodossa, josta rekisteröity on tunnistettavissa ainoastaan niin kauan kuin on tarpeen tietojenkäsittelyn tarkoitusten toteuttamista varten.

Jokaisen rekisterinpitäjän on pystyttävä osoittamaan, että se on noudattanut edellä lueteltuja ja yksityiskohtaisemmin EU:n tietosuoja-asetuksen 5 artiklassa kuvattuja tietosuojaperiaatteita.

<https://tietosuoja.fi/tietosuojaperiaatteet>.

Henkilötietojen käsittely etsivässä nuorisotyössä

Jokaisella on oikeus henkilötietojensa suojaan. Tietosuoja on perusoikeus, joka turvaa rekisteröidyn oikeuksien ja vapauksien toteutumisen henkilötietojen käsittelyssä. Tietosuojan tarkoituksena on osoittaa, milloin ja millä edellytyksillä henkilötietoja voidaan käsitellä.

Henkilötietojen käsittelyn on noudatettava edellä mainittuja tietosuojalainsäädännön tietosuojaperiaatteita. Henkilötietojen käsittely edellyttää aina laillista käsittelyperustetta.

Käsittelyn lainmukaisuus toteutuu, kun vähintään yksi TSA 6 artiklan 1. kohdan edellytyksistä täyttyy eli a) suostumus, b) sopimus, c) lain perusteella, d) henkilön elintärkeät edut, e) yleinen etu tai julkisen vallan käyttö tai f) oikeutettujen etujen toteuttaminen, josta viimeksi mainitusta on poikkeus, etenkin jos kyseessä on lapsi.⁵

³ Tietosuoja-asetuksen 4 artikla

⁴ Tietosuoja-asetuksen 5 artikla

⁵ Tietosuoja-asetuksen 6 artikla

Henkilötietojen käsittelyn tarkoitukset

Etsivässä nuorisotyössä kerätään nuoren tietoja nuoren tavoittamiseksi, tuen tarpeen arvioimiseksi ja palvelujen ja tuen piiriin auttamiseksi.

Henkilötietojen käsittelynperuste

Etsivän nuorisotyön henkilötietojen käsittelyn lainmukaisuus arvioidaan tietosuojalain 6 artiklan 1 kohdan c alakohdan kautta, käsittelyperuste on määritelty nuorisolaissa. Nuorisolain 10 §:n mukaan etsivän nuorisotyön tehtävänä on tavoittaa tuen tarpeessa oleva nuori ja auttaa hänet sellaisten palvelujen ja muun tuen piiriin, joilla edistetään hänen kasvuaan ja itsenäistymistään, osallisuuttaan yhteiskuntaan ja muuta elämänhallintaansa sekä pääsyään koulutukseen ja työmarkkinoille. Nuorten tavoittamiseksi etsivässä nuorisotyössä käsitellään tuen tarpeessa olevan nuoren henkilötietoja esim. nimeä ja puhelinnumeroa. Nuorta koskevat tiedot muodostavat rekisterin.

Nuorisolain mukaan etsivä nuorisotyö aloitetaan ensisijaisesti perustuen nuoren itsensä antamiin tietoihin ja hänen omaan arvioonsa tuen tarpeesta. Henkilötietojen käsittelyyn on oltava nuoren suostumus. Etsivä nuorisotyö voidaan aloittaa myös muiden viranomaisten luovuttamien tietojen perusteella. Viranomaisella voi olla lakisääteinen velvoite ilmoittaa nuoren yhteys- ja yksilöintitiedot tai lakisääteinen oikeus ilmoittaa nuoren yhteys- ja yksilöintitiedot.

Erityiset henkilötietoryhmät

Sellaisten henkilötietojen käsittely, joista ilmenee rotu tai etninen alkuperä, poliittisia mielipiteitä, uskonnollinen tai filosofinen vakaumus tai ammattiliiton jäsenyys sekä geneettisten tietojen käsittely, biometristen tietojen käsittely henkilön yksiselitteistä tunnistamista varten tai terveyttä koskevien tietojen taikka luonnollisen henkilön seksuaalista käyttäytymistä ja suuntautumista koskevien tietojen käsittely on kiellettyä.⁶

Kieltoa ei kuitenkaan sovelleta, jos sovelletaan jotakin 9 artiklan 2 kohtaa. Erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvia henkilötietoja saa käsitellä seuraavilla edellytyksillä:

- a) rekisteröity on antanut nimenomaisen suostumuksensa kyseisten henkilötietojen käsittelyyn yhtä tai useampaa tiettyä tarkoitusta varten, paitsi jos unionin oikeudessa tai jäsenvaltion lainsäädännössä säädetään, että 1 kohdassa tarkoitettua kieltoa ei voida kumota rekisteröidyn suostumuksella;
- b) käsittely on tarpeen rekisterinpitäjän tai rekisteröidyn velvoitteiden ja erityisten oikeuksien noudattamiseksi työoikeuden, sosiaaliturvan ja sosiaalisen suojelun alalla, siltä osin kuin se sallitaan unionin oikeudessa tai jäsenvaltion lainsäädännössä tai jäsenvaltion lainsäädännön mukaisessa työehtosopimuksessa, jossa säädetään rekisteröidyn perusoikeuksia ja etuja koskevista asianmukaisista suojatoimista;
- c) käsittely on tarpeen rekisteröidyn tai toisen luonnollisen henkilön elintärkeiden etujen suojaamiseksi, jos rekisteröity on fyysisesti tai juridisesti estynyt antamasta suostumustaan;
- d) käsittely suoritetaan poliittisen, filosofisen, uskonnollisen tai ammattiliittotoimintaan liittyvän säätiön, yhdistyksen tai muun voittoa tavoittelemattoman yhteisön laillisen toiminnan yhteydessä ja asianmukaisin suojatoimin, sillä edellytyksellä, että käsittely koskee ainoastaan näiden yhteisöjen jäseniä tai entisiä jäseniä tai henkilöitä, joilla on yhteisöihin säännölliset, yhteisöjen tarkoituksiin liittyvät yhteydet, ja että henkilötietoja ei luovuteta yhteisön ulkopuolelle ilman rekisteröidyn suostumusta;
- e) käsittely koskee henkilötietoja, jotka rekisteröity on nimenomaisesti saattanut julkisiksi;

⁶ Tietosuojalain 9 artikla

- f) käsittely on tarpeen oikeusvaateen laatimiseksi, esittämiseksi tai puolustamiseksi tai aina, kun tuomioistuimet suorittavat lainkäyttötehtäviään;
- g) käsittely on tarpeen tärkeää yleistä etua koskevasta syystä unionin oikeuden tai jäsenvaltion lainsäädännön nojalla, edellyttäen että se on oikeasuhteinen tavoitteeseen nähden, siinä noudatetaan keskeisiltä osin oikeutta henkilötietojen suojaan ja siinä säädetään asianmukaisista ja erityisistä toimenpiteistä rekisteröidyn perusoikeuksien ja etujen suojaamiseksi;
- h) käsittely on tarpeen ennalta ehkäisevää tai työterveydenhuoltoa koskevia tarkoituksia varten, työntekijän työkyvyn arvioimiseksi, lääketieteellisiä diagnooseja varten, terveys- tai sosiaalihuollollisen hoidon tai käsittelyn suorittamiseksi taikka terveys- tai sosiaalihuollon palvelujen ja järjestelmien hallintoa varten unionin oikeuden tai jäsenvaltion lainsäädännön perusteella tai terveydenhuollon ammattilaisen kanssa tehdyn sopimuksen mukaisesti ja noudattaen 3 kohdassa esitettyjä edellytyksiä ja suojatoimia;
- i) käsittely on tarpeen kansanterveyteen liittyvän yleisen edun vuoksi, kuten vakavilta rajat ylittäviltä terveysuhkilta suojautumiseksi tai terveydenhuollon, lääkevalmisteiden tai lääkinnällisten laitteiden korkeiden laatu- ja turvallisuusnormien varmistamiseksi sellaisen unionin oikeuden tai jäsenvaltion lainsäädännön perusteella, jossa säädetään asianmukaisista ja erityisistä toimenpiteistä rekisteröidyn oikeuksien ja vapauksien, erityisesti salassapitovelvollisuuden, suojaamiseksi;
- j) käsittely on tarpeen yleisen edun mukaisia arkistointitarkoituksia taikka tieteellisiä ja historiallisia tutkimustarkoituksia tai tilastollisia tarkoituksia varten 89 artiklan 1 kohdan mukaisesti unionin oikeuden tai jäsenvaltion lainsäädännön nojalla, edellyttäen että se on oikeasuhteinen tavoitteeseen nähden, siinä noudatetaan keskeisiltä osin oikeutta henkilötietojen suojaan ja siinä säädetään asianmukaisista ja erityisistä toimenpiteistä rekisteröidyn perusoikeuksien ja etujen suojaamiseksi.

Rekisteröityjen ryhmät ja henkilötietoryhmät ja henkilötietolähteet

Rekisteröityjen ryhmä on etsivässä nuorisotyössä nuoret. Etsivän nuorisotyön kohderyhmä on alle 29-vuotiaat. Pääsääntöisesti etsivän nuorisotyön kohderyhmä on perusopetuksen päätösvaiheessa olevat ja sitä vanhemmat nuoret. Etsivä nuorisotyö perustuu nuoren vapaaehtoisuuteen ja nuoren kanssa tehtävään yhteistyöhön.

Henkilötietoryhmänä ovat valmentautujan yksilöinti- ja yhteystiedot: nimi, henkilötunnus, kotiosoite, puhelinnumero, sähköpostiosoite.

Käsiteltäessä yksittäistä nuorta koskevaa asiaa etsivässä nuorisotyössä rekisteriin kirjataan nuoren yksilöinti- ja yhteystiedot.

Henkilötietojen käsittely⁷

Jos henkilötietoja käsitellään rekisterinpitäjän lukuun, rekisterinpitäjä saa käyttää ainoastaan sellaisia henkilötietojen käsittelijöitä, jotka antavat riittävät takeet asianmukaisten teknisten ja organisatoristen toimien täytäntöön panemiseksi niin, että käsittely täyttää tietosuojasetuksen vaatimukset ja sillä varmistetaan rekisteröidyn oikeuksien suojelu.

Henkilötietojen käsittelijä ei saa käyttää toisen henkilötietojen käsittelijän palveluksia ilman rekisterinpitäjän erityistä tai yleistä kirjallista ennakkolupaa. Kun kyse on yleisestä kirjallisesta ennakkoluvasta, henkilötietojen käsittelijän on tiedotettava rekisterinpitäjälle kaikista suunnitelluista muutoksista, jotka koskevat muiden henkilötietojen käsittelijöiden lisäämistä tai vaihtamista, ja annettava siten rekisterinpitäjälle mahdollisuus vastustaa tällaisia muutoksia.

⁷ Tietosuojasetus 28 artikla

Henkilötietojen käsittelijän suorittamaa käsittelyä on määritettävä sopimuksella tai muulla unionin oikeuden tai jäsenvaltion lainsäädännön mukaisella oikeudellisella asiakirjalla, joka sitoo henkilötietojen käsittelijää suhteessa rekisterinpitäjään ja jossa vahvistetaan käsittelyn kohde ja kesto, käsittelyn luonne ja tarkoitus, henkilötietojen tyyppi ja rekisteröityjen ryhmät, rekisterinpitäjän velvollisuudet ja oikeudet. Tässä sopimuksessa tai muussa oikeudellisessa asiakirjassa on säädettävä erityisesti, että henkilötietojen käsittelijä

- a) käsittelee henkilötietoja ainoastaan rekisterinpitäjän antamien dokumentoitujen ohjeiden mukaisesti, mikä koskee myös henkilötietojen siirtoja kolmanteen maahan tai kansainväliselle järjestölle, paitsi jos henkilötietojen käsittelijään sovellettavassa unionin oikeudessa tai jäsenvaltion lainsäädännössä toisin vaaditaan, missä tapauksessa henkilötietojen käsittelijä tiedottaa rekisterinpitäjälle tästä oikeudellisesta vaatimuksesta ennen käsittelyä, paitsi jos tällainen tiedottaminen kielletään kyseisessä laissa yleistä etua koskevien tärkeiden syiden vuoksi;
- b) varmistaa, että henkilöt, joilla on oikeus käsitellä henkilötietoja, ovat sitoutuneet noudattamaan salassapitovelvollisuutta tai heitä koskee asianmukainen lakisääteinen salassapitovelvollisuus;
- c) toteuttaa kaikki TSA 32 artiklassa (henkilötietojen käsittelyn turvallisuus) vaaditut toimenpiteet;
- d) noudattaa 2 ja 4 kohdassa tarkoitettuja toisen henkilötietojen käsittelijän käytön edellytyksiä;
- e) ottaen huomioon käsittelyn luonteen auttaa rekisterinpitäjää asianmukaisilla teknisillä ja organisatorisilla toimenpiteillä mahdollisuuksien mukaan täyttämään rekisterinpitäjän velvollisuuden vastata pyyntöihin, jotka koskevat III luvussa säädetyjen rekisteröidyn oikeuksien käyttämistä;
- f) auttaa rekisterinpitäjää varmistamaan, että TSA 32–36 artiklassa säädetyt velvollisuuksia noudatetaan ottaen huomioon käsittelyn luonteen ja henkilötietojen käsittelijän saatavilla olevat tiedot;
- g) rekisterinpitäjän valinnan mukaan poistaa tai palauttaa käsittelyyn liittyvien palveluiden tarjoamisen päätyttyä kaikki henkilötiedot rekisterinpitäjälle ja poistaa olemassa olevat jäljennökset, paitsi jos unionin oikeudessa tai jäsenvaltion lainsäädännössä vaaditaan säilyttämään henkilötiedot;
- h) saattaa rekisterinpitäjän saataville kaikki tiedot, jotka ovat tarpeen 28 artiklassa säädetyjen velvollisuuksien noudattamisen osoittamista varten, ja sallii rekisterinpitäjän tai muun rekisterinpitäjän valtuuttaman auditoijan suorittamat auditoinnit, kuten tarkastukset, sekä osallistuu niihin.

Henkilötietojen käsittelijän on välittömästi ilmoitettava rekisterinpitäjälle, jos hän katsoo, että ohjeistus rikkoo tietosuojaa-asetusta tai muita unionin tai jäsenvaltion tietosuojasäännöksiä.

Kun henkilötietojen käsittelijä käyttää toisen henkilötietojen käsittelijän palveluksia erityisten käsittelytoimintojen suorittamiseksi rekisterinpitäjän puolesta, kyseiseen toiseen henkilötietojen käsittelijään sovelletaan sopimuksen tai unionin oikeuden tai jäsenvaltion lainsäädännön mukaisen muun oikeudellisen asiakirjan mukaisesti samoja tietosuojavelvoitteita kuin ne, jotka on vahvistettu tietosuojaa-asetuksen 28 artiklan 3 kohdassa tarkoitettua rekisterinpitäjän ja henkilötietojen käsittelijän välisessä sopimuksessa tai muussa oikeudellisessa asiakirjassa erityisesti antaen riittävät takeet siitä, että käsittelyyn liittyvät asianmukaiset tekniset ja organisatoriset toimet toteutetaan niin, että käsittely täyttää tietosuojaa-asetuksen vaatimukset. Kun toinen henkilötietojen käsittelijä ei täytä tietosuojavelvoitteitaan, alkuperäinen henkilötietojen käsittelijä on edelleen täysimääräisesti vastuussa toisen henkilötietojen käsittelijän velvoitteiden suorittamisesta suhteessa rekisterinpitäjään.

Nuoren tietojen käsittelystä etsivässä nuorisotyössä

Etsivää nuorisotyötä varten luovutettavat yksilöinti- ja yhteystiedot voidaan toimittaa sähköisesti. Etsivässä nuorisotyössä voidaan yhdistää tehtävässä saadut tiedot tai muutoin käsitellä niitä tuen tarpeessa olevien nuorten yksilöimiseksi ja etsivän nuorisotyön tehtävien hoitamiseksi. Käsiteltäessä yksittäistä nuorta koskevaa asiaa etsivässä nuorisotyössä kirjataan nuoren yhteys- ja yksilöintitietojen ilmoittaja, päätetyt jatkotoimenpiteet sekä, mitä tietoja nuoresta on annettu ja kenelle niitä on annettu. Henkilötietojen käsittelystä vastaa rekisterinpitäjänä kunta.

Etsivän nuorisotyön tehtävien hoitamisessa saatuja nuorta koskevia tietoja saadaan luovuttaa edelleen toiselle viranomaiselle vain nuoren ja, jos nuori on alaikäinen, myös hänen huoltajansa suostumuksella. Alaikäinen nuori voi kuitenkin kehitystään vastaavasti päättää itseään koskevien tietojen luovuttamisesta. Tiedot on hävitettävä heti, kun ne eivät ole välttämättömiä tehtävän hoitamiseksi.

Etsivän nuorisotyön tehtäviä hoitava ei saa ilman nuoren ja jos nuori on alaikäinen, myös hänen huoltajansa suostumusta ilmaista sivullisille (asiaan liittymättömille), mitä hän tämän lain mukaisia tehtäviä hoitaessaan saa tietää nuoren henkilökohtaisista oloista, terveydentilasta, nuoren saamista etuuksista, tukitoimista tai taloudellisesta asemasta.

Henkilötietojen käyttö etsivässä nuorisotyössä

Henkilötietoja voi käyttää vain siihen tarkoitukseen, johon ne on kerätty ja joiden käsittelytarkoituksista ja käsittelyperusteista on informoitu valmentautujaa/rekisteröityä etukäteen. Tiedot on suojattava ulkopuolisilta. Sähköiset tietojärjestelmät suojataan käyttäjätunnuksin ja salasanojin. Etsivän nuorisotyöntekijöille sekä etsivän nuorisotyön rekisterin pidosta vastaaville annetaan työtehtävien edellyttämät käyttöoikeudet, ja niiden käyttöä valvotaan säännöllisesti. Paperille tallennetut asiakirjat pidetään lukituissa kaapeissa. Henkilökunta ohjeistetaan ja koulutetaan henkilötietojen lainmukaiseen käsittelyyn.

Yksilöä koskevat tiedot on hävitettävä heti, kun ne eivät enää ole välttämättömiä häntä koskevan tehtävän hoitamiseksi tai ne eivät ole välttämättömiä etsivän nuorisotyön tehtävän hoitamiseksi. Joskus nuoren tavoittaminen voi edellyttää useita yhteydenottoja ja nuorella voi olla tarvetta useille erilaisille palveluille. Jos nuori ilmoittaa, ettei hän halua tulla autetuksi, tiedot on hävitettävä sen jälkeen, kun nuoren palvelun tarve on arvioitu.

Kunnan ja kuntayhtymän järjestämään toimintaan sovelletaan arkistolakia (831/1994, 1§) ja toiminnassa laaditaan arkistonmuodostamissuunnitelma (8 §). Kunnan arkistonmuodostussuunnitelmassa on suositeltavaa todeta, että etsivää nuorityötä koskevien tietojen säilyttämisessä noudatetaan nuorisolakia. Kunta voi kuitenkin säilyttää sellaiset etsivää nuorisotyötä koskevat tiedot, jotka ovat määrällisiä, toiminnan kehittämiseen liittyviä ja joista ei voi tunnistaa yksittäistä henkilöä. Tällaisia ovat esimerkiksi ne tiedot, joita kerätään opetus- ja kulttuuriministeriön ja aluehallintovirastojen vuosittaisessa valtakunnallisessa kyselyssä tilastointia varten. Valtakunnallisen kyselyn tiedot käsitellään ja esitetään niin, että niistä ei voi tunnistaa henkilöä.

Tietojen luovuttaminen etsivälle nuorisotyölle

Nuorisolain 11 §:ssä säädetään tietojen luovuttamisesta etsivälle nuorisotyölle. Tietojen luovuttamisen edellytyksenä etsivää nuorisotyötä varten on nuoren suostumus, jollei nuorisolaissa tai muualla toisin säädetä.

Nuoren yksilöinti- ja yhteystiedot tietojen salassapitosäännösten estämättä on luovutettava nuoren kotikunnalle etsivää nuorisotyötä varten seuraavasti: 1) koulutuksen järjestäjän on luovutettava tiedot muusta kuin oppivelvollisesta nuoresta, joka keskeyttää opinnot ammatillisessa koulutuksessa, lukiokoulutuksessa tai tutkintokoulutukseen valmentavassa koulutuksessa; 2) puolustusvoimien ja siviilipalveluskeskuksen on luovutettava tiedot nuoresta, joka vapautetaan varusmies- tai siviilipalveluksesta palveluskelpoisuuden puuttumisen takia tai joka keskeyttää palveluksen.

Koulutuksen järjestäjä, puolustusvoimat ja siviilipalveluskeskus voivat jättää nämä tiedot nuoresta luovuttamatta, jos ne arvioivat käytettävissään olevien tietojen perusteella ja nuoren tilanne ja tuen tarve

kokonaisuudessaan huomioon otettuna, ettei nuori ole edellä tarkoitettujen palvelujen ja muun tuen tarpeessa.

Salassapitosäännösten estämättä nuoren yksilöinti- ja yhteystiedot voidaan luovuttaa nuoren kotikunnalle etsivää nuorisotyötä varten seuraavasti: 1) opetuksen järjestäjä voi luovuttaa tiedot perus-opetuksen päättäneestä nuoresta, joka ei ole sijoittunut perusopetuksen jälkeisiin opintoihin; 2) koulutuksen järjestäjä voi luovuttaa tiedot oppivelvollisesta nuoresta, joka keskeyttää opinnot ammatillisessa koulutuksessa, lukiokoulutuksessa tai tutkintokoulutukseen valmistavassa koulutuksessa; 3) myös muu kuin edellä 1 §:ssä tarkoitettu viranomainen sekä Kansaneläkelaitos voivat luovuttaa tiedot nuoresta, jos viranomainen tai Kansaneläkelaitos arvioi tehtävässään saamiensa tietojen perusteella ja nuoren tilanne ja tuen tarve kokonaisuudessaan huomioon otettuna nuoren tarvitsevan viipymättä tukea päästäkseen palvelujen ja muun tuen piiriin.

Jos nuorten kanssa toimivat rekisteröidyt yhdistykset, säätiöt tai muut nuorten harrastustoimintaa tarjoavat yhteisöt arvioivat nuoren olevan etsivän nuorisotyön tarpeessa, voivat ne nuoren tai alaikäisen nuoren huoltajan nimenomaisella suostumuksella ilmoittaa nuoren yksilöinti- ja yhteystiedot etsivälle nuorisotyölle.

Nuoren yksilöinti- ja yhteystietojen luovuttajan on sopivin tavoin etukäteen ilmoitettava nuorelle ja alaikäisen nuoren huoltajalle, että nuorta koskevia tietoja voidaan edellä mainituissa tilanteissa luovuttaa etsivää nuorisotyötä varten.

Lastensuojeluilmoituksen ja ennakkollisen lastensuojeluilmoituksen tekemisestä säädetään lastensuojelulain (417/2007) 25 ja 25 c §:ssä. Yhteydenotosta sosiaalihuoltoon tuen tarpeen arvioimiseksi säädetään sosiaalihuoltolain (1301/2014) 35 §:ssä. Jos näissä säännöksissä tarkoitettu ilmoitusvelvollinen on ottanut yhteyttä sosiaalihuollosta vastaavaan viranomaiseen, ei samojen tietojen perusteella tarvitse tehdä ilmoitusta etsivälle nuorisotyölle.

Rekisterinpitäjänä etsivässä nuorisotyössä

Rekisterinpitäjä

Etsivässä nuorisotyössä nuoren kotikunta toimii rekisterinpitäjänä käsiteltäessä nuoren henkilötietoja. Nuorisolain 12 §:ssä säädetään, että kunta vastaa henkilötietojen käsittelystä etsivässä nuorisotyössä rekisterinpitäjänä. Kunnassa rekisterinpidosta ja sen lainmukaisuudesta vastaa viime kädessä kuntalain mukainen etsivän nuorisotyön hallinnosta vastaava toimielin.

Etsivää nuorisotyötä voivat järjestää useammat kunnat yhdessä. Rekisterinpitäjäyys riippuu siitä, miten toiminta on organisoitu.

Nuorisolain 10 §:n mukaan kunta voi myös järjestää etsivää nuorisotyötä hankkimalla palveluita nuorten palveluja tuottavalta yhteisöltä. Palveluita tuottava yhteisö käsittelee tällöin toimeksiantosopimuksen perusteella tuen tarpeessa olevien nuorten henkilötietoja sopimusosapuolena olevan kunnan lukuun. Kunta säilyy tässäkin tapauksessa juridisena rekisterinpitäjänä. Toimeksiantosopimuksessa on määriteltävä henkilötietojen käsittelyyn liittyvät tehtävät ja vastuut.

Etsivän nuorisotyön palvelut voidaan hankkia erilaisilta yhteisöiltä (esim. yhdistys, säätiö, yhtiö, seurakunta, muu juridinen toimija). Yhteisöltä edellytetään mm. seuraavia asioita:

- oikeustoimikelpoinen yhteisö
- taloudellisesti ja toiminnallisesti vakaalla pohjalla
- etsivää nuorisotyötä tekevän henkilöstön tulee täyttää tehtävän edellyttämät ammatilliset vaatimukset (riittävä koulutus ja työkokemus) ja henkilöstöllä tulee olla tietosuojaan (henkilötietojen käsittelyn) ja salassapitosäännösten tuntemus

- henkilöstön tulee olla pysyväisluonteisessa työsuhteessa, vähintään toimeksiantosopimuksen ajan.

Rekisterinpitäjän vastuut

EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen (2016/679) mukaisesti rekisterinpitäjän velvollisuutena on antaa tietoa rekisteröidylle henkilötietojen käsittelystä. Asetuksen 12 artiklassa säädetään yleisistä säännöistä, joita sovelletaan rekisteröidyille toimitettaviin tietoihin (13-14 artikla), rekisteröityjen oikeuksien käyttöön liittyvään viestintään (15-22 artikla), 30 artiklassa sisäisen selosteen laatimisesta (seloste käsittelytoimista on oltava kirjallinen ja tarvittaessa valvovalle viranomaiselle näytettävissä oleva) ja henkilötietojen tietoturvaloukkauksista ilmoittamiseen (33 ja 34 artiklat).

Rekisterinpitäjän tärkeimmät vastuut henkilötietojen käsittelyssä ovat

- informoida rekisteröityjä TSA 13 ja/tai 14 artiklojen mukaan: tietosuojailmoituksen laadinta ja rekisteröidylle tietosuojailmoituksissa olevien tietojen antaminen.
- toteuttaa asianmukaiset toimenpiteet toimittaakseen rekisteröidylle käsittelyä koskevat tiedot tiiviisti esitetyssä, läpinäkyvässä, helposti ymmärrettävässä ja saatavilla olevassa muodossa selkeällä ja yksinkertaisella kielellä.
- toteuttaa tarvittavat tekniset ja organisatoriset henkilötietojen käsittelyn turvaamistoimenpiteet
- ohjeistaa henkilötietojen käsittelijöitä niin, että nämä tekevät vain niitä henkilötietojen käsittelytoimia, joita rekisterinpitäjän lukuun sovitaan tehtävän.
- tarkastella henkilötietojen käsittelyyn liittyviä riskejä ja toteuttaa kaikki tarvittavat tekniset ja organisatoriset toimenpiteet riskien pienentämiseksi.
- laatia ohjeet henkilötietojen käsittelystä ja huolehtia tarpeellisen koulutuksen järjestämisestä.
- suunnitella, miten valmentautuvia informoidaan henkilötietojen käsittelystä.
- kertoa henkilötietoja kerätessä nuorelle ja hänen huoltajalleen rekisterinpitäjästä, henkilötietojen käsittelyn tarkoituksesta sekä siitä, mihin tietoja säännönmukaisesti luovutetaan sekä rekisteröidyn oikeuksien käyttämisestä.

Rekisterinpitäjä ei voi siirtää omaa rekisterinpitäjän vastuutaan henkilötietojen käsittelyn turvaamisen osalta muulle taholle tai osapuolelle.

Etsivän nuorisotyön järjestäjän tulee määritellä ne tehtävät, joihin sisältyy erityisiinhenkilötietoryhmiin kuuluvien henkilötietojen käsittelyä. Erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvia henkilötietoja ovat (ns. arkaluonteiset henkilötiedot) ovat sellaiset tiedot, joista ilmenee rotu tai etninen alkuperä, poliittinen mielipide, uskonnollinen tai filosofinen vakaumus tai ammattiliiton jäsenyys. Näitä tietoja ovat myös geneettiset tai biometriset tiedot, joita käytetään henkilön yksiselitteistä tunnistamista varten. Myös terveyttä ja seksuaalista käyttäytymistä tai suuntautumista koskevat tiedot kuuluvat näihin erityisiin henkilötietoryhmiin. Jo tieto siitä, että nuori on etsivän nuorisotyön asiakas, on erityinen henkilötieto.

Tietosuojavastaava

Tietosuojavastaava on organisaation sisäinen asiantuntija, joka seuraa henkilötietojen käsittelyä ja auttaa tietosuojasäännösten noudattamisessa. Tietosuojavastaava seuraa tietosuojasääntöjen noudattamista koko organisaatiossa ja tuo esiin havaitsemiaan puutteita, antaa tietoja ja neuvoja tietosuojasääntöjen mukaisista velvollisuuksista johdolle ja henkilötietoja käsitteleville työntekijöille, antaa pyydettyä neuvoja tietosuojan vaikutustenarvioinnin tekemisestä ja valvoo vaikutustenarvioinnin toteutusta. Lisäksi tietosuojavastaava on rekisteröityjen yhteyshenkilö henkilötietojen käsittelyyn liittyvissä asioissa sekä on tietosuojavaltuutetun toimiston yhteyshenkilö ja tekee yhteistyötä tietosuojavaltuutetun toimiston kanssa.⁸

⁸ <https://tietosuoja.fi/tietosuojavastaavat>

Etsivässä nuorisotyössä kerättyjä henkilötietoja voi käyttää vain etsivässä nuorisotyössä

Henkilötietoja voi käyttää vain siihen tarkoitukseen, johon ne on kerätty. Henkilötietojen käsittelystä ohjeistetaan s. 7.

Etsivässä nuorisotyössä kerättyjen tietojen luovuttaminen

Etsivän nuorisotyön yhteydessä nuoresta voi syntyä sellaista tietoa, joka voi olla tarpeellista luovuttaa edelleen sille palveluntarjoajalle, jolle nuori ohjataan. Tällaisia nuorta koskevia tarpeellisia tietoja saa luovuttaa edelleen toiselle viranomaiselle vain nuoren ja, jos nuori on alaikäinen, myös hänen huoltajansa nimenomaisella suostumuksella. Alaikäinen nuori voi kuitenkin kehitystään vastaavasti päättää itseään koskevien tietojen luovuttamisesta. Alaikäisen nuoren kykyä päättää itseään koskevista asioista tulee arvioida kunkin nuoren kohdalla yksilöllisesti. Tietojen luovuttaja vastaa tietojen luovutuksen lainmukaisuudesta ja hänen tulee varmistaa, että luovutus tapahtuu tietoturvallisesti. Etsivässä nuorisotyössä kirjataan, mitä tietoja ja kenelle nuoresta on annettu. Kirjaaminen kuuluu etsivää nuorisotyötä toteuttavan viranhaltijan tai työntekijän tehtäviin.

Alle 18-vuotiaiden nuorten kohdalla ja lastensuojelulain edellytysten täytyessä tulee etsivän nuorisotyön tehdä lastensuojeluilmoitus tai ennakkollinen lastensuojeluilmoitus lastensuojeluviranomaisille (417/2007, 25 §). Lisäksi poliisilla (poliisilaki 872/2011, 4 luku 2 §) on laissa tarkemmin säädetyt oikeudet saada etsivältä nuorisotyöltä nuorta koskevia tietoja pyydettyinä.

Nuorisolaissa säädettyjä tehtäviä hoitavalla on salassapitovelvollisuuden estämättä oikeus ilmoittaa poliisille henkeen tai terveyteen kohdistuvan uhkan arviointia tai uhkaavan teon estämistä varten välttämättömät tiedot, jos hän tehtäviä hoitaessaan on saanut tietoja olosuhteista, joiden perusteella hänellä on syytä epäillä jonkun olevan vaarassa joutua väkivallan kohteeksi. (28 §).

Sähköinen tietojen luovuttaminen <https://yhteysetsivaan.fi> -palvelu

Opetus- ja kulttuuriministeriö ja Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto ovat yhdessä CSC -Tieteen tietotekniikan keskus Oy:n kanssa rakentaneet valtakunnallisen etsivän nuorisotyön yhteydenottojärjestelmän, joka otettiin käyttöön syyskuussa 2021.

yhteysetsivaan.fi -palvelu on valtakunnallinen palvelu, jonka avulla nuoren yksilöinti- ja yhteystietojen sähköinen luovuttaminen nuoren kotikunnan etsivään nuorisotyöhön on tietoturvallista, sujuvaa, nopeaa, toimivaa ja vastaa tietosuoja-asetuksen ja saavutettavuusdirektiivin säännöksiä. Etsivään nuorisotyöhön voi edelleen olla yhteydessä myös muilla tavoin esim. suoralla kontaktilla, puhelimitse tai sähköpostilla. Etsivä nuorisotyö on aina maksutonta nuorelle, luottamuksellista, ja perustuu nuoren vapaaehtoisuuteen ja nuoren kanssa tehtävään yhteistyöhön.

yhteysetsivaan.fi -palvelun tarkoitus on välittää nuorisolaissa mainittujen viranomaisten, nuoren itsensä ja muiden nuorten kanssa toimivien tahojen yhteydenottopyyntö sähköisesti nuoren kotikunnalle etsivää nuorisotyötä varten. Tavoitteena on, että mahdollisimman moni apua ja tukea tarvitseva nuori pääsee viipymättä palvelujen ja muun tuen piiriin ja nuorten osallisuutta voidaan lisätä ja syrjäytymistä vähentää.

Yksilöinti- ja yhteystietoja palvelussa ovat nuoren nimi, syntymäaika, puhelinnumero, sähköpostiosoite, osoite ja asiointikieli. Viranomaisen tekemän yhteydenottopyynnön yhteydessä järjestelmässä käytetään nuoren henkilötunnusta, jolla haetaan nuoren tiedot väestötietojärjestelmästä. Näin varmistetaan nuoren

kotikunta ja osoitetiedot. Henkilötunnus ei siirry nuoren kotikuntaan. Muita tietoja ei etsivää nuorisotyötä varten saa luovuttaa. Turvakiellon alaisia yhteystietoja ei luovuteta kunnalle etsivää nuorisotyötä varten.

Järjestelmän käyttö edellyttää vahvaa tunnistautumista. Yhteydenottopyyntö tehdään tunnistautumalla järjestelmään pankkitunnisteella, mobiilivarmenteella tai virkakortilla (ks. Suomi.fi:n ohjeet). Näin varmistetaan yhteydenottopyynnön aitous eikä erillistä rekisteröintiä tarvita yhteydenottopyynnön tekemiseen. Yhteydenottopyynnön lähettäjän (esim. viranomaisen tai koulutuksen järjestäjän edustajan, nuoren ja nuorten kanssa toimivien) henkilöllisyys voidaan varmistaa, tunnistetiedot kulkevat suojatussa yhteydessä ja tunnistuspalvelu huolehtii yksityisyyden suojasta henkilötietojen käsittelystä annetun lainsäädännön ja sääntelyn mukaisesti.

Yhteydenottopyyntöjen yhteydessä kerättävät henkilötiedot on kerrottu yhteysetsivaan.fi verkkosivuilla Tietosuojailmoituksessa.

Yhteysetsivaan.fi -yhteydenottojärjestelmää hallinnoi, ylläpitää ja jatkokehittää 1.7.2021 alkaen Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto.